

ACC. N:R. M. 7184 :1-9.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Edith Österlund

Härad: Västbo

Adress: Bot 5, Skillerstorp.

Socken: Kulltorp

Berättat av: Emma Österlund

Uppteckningsår: 1941.

Född år 1862 i Kulltorp

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gåtar

Dubbelkattsknut

Verktyg

s. 1-9.

Etn. II:6

Etn. II:8.

avskr.

*Jm sålsmål
Wälcker bud.
Smulttorps sm.*

No. 7 / 84: 1.

*uppl. av G. Göt
Bot 5, 26 eller
Den. av Linnar
f. 1862.*

Frågelistor för
Atlas över Svensk folkkultur

Etnologiska avdelningen

SEKTION II: Byggnadsformer och detaljer

Lista 6. GÅTAR (infällda dörrposter).

1. A-B. Ortsbestämningar?
2. A-B. Personbestämningar?

3. A.

Förekom någon av följande gåttypen i knuttimrade hus?

a/ Gåten försedd med en ränna längs sin mot väggen stötande smalsida, så att timmerväggen kunnat infällas i den på samma sätt som i en skiftesverksstolpe (s.k. skiftesverksgått);

b/ gåten med sin mot väggen stötande smalsida själv infälld i väggtimret, medelst

aa/ en eggad rygg eller avplanat "svärd", som upp-
tog gåtens hela tjocklek och svarade mot en likför-
mad urtagning i väggtimret (se bild),

bb/ medelst en likartad rygkant, vilken dock var
begränsad till gåtsidans mittparti, i det att en
smal plan avsats på vardera sidan om ryggen lämnats
(se bild),

cc/ en vinkelformig ränna urtagen i gåtens mot väg-
gen stötande smalsida antingen direkt i denna eller
i en motsvarighet den ovannämnda ryggen eller "svär-
det", som här sålunda ersatts med en nedsänkning
med spetsvinklig botten, medan en härnäst svarande
rygg istället utsparats i botten av rännan i vägg-
timret (laxstjertsgåt) (se bild)?

B. I vad för slags hus voro dessa gåtar placerade? Huru-
dana naror på dörren och vad för slags lås (stocklås,
liggande eller stående, järnlås etc.) (se bild)?

C. Hade gåten en tapp upptill och nedtill (för infällning
i överslag och tröskelstockarna) och var denna tapp
smalare än gåten eller tunnare eller både tunnare och
smalare, eller var den av samma grovlek som gåten själv
från alla sidor sett (se bilderna)?

4. A. Förekommo olika gåttypen i samma hus eller samtidigt
på platsen?

B. Var den beskrivna typen vanlig eller sällsynt?

C. Hur förhöllo sig de andra typerna i detta avseende?

5. A.

-
Avses perioden 1850-1900?

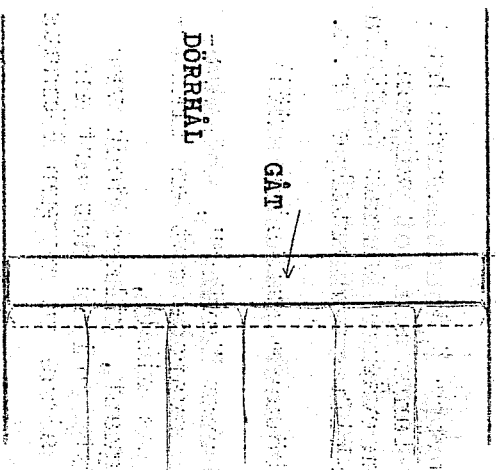
B. Kan den beskrivna byggnadens eller de avsedda husens
tillkomsttid bestämmas a/ genom årtal, b/ genom munt-
ligt meddelande, c/ genom jämförelse? d/ Vem byggde

C. huset?

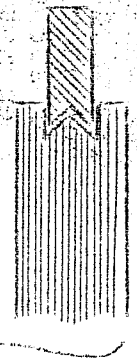
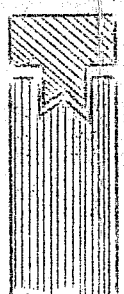
D. Har någon förändring gjorts i byggnaden i avseende på
gåtarna? Brukades samma gåttypen före 1850 och efter
1900?

N. 7184: 2.

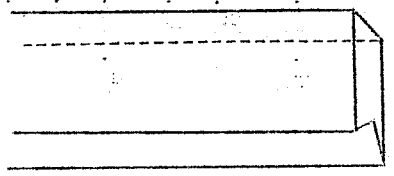
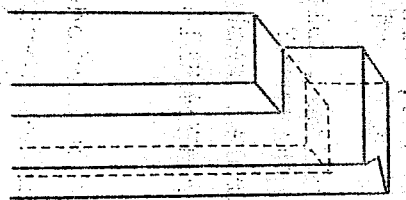
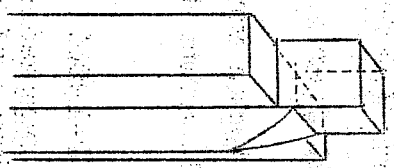
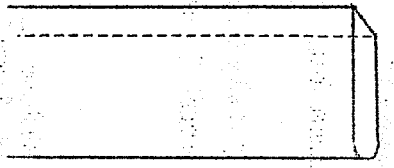
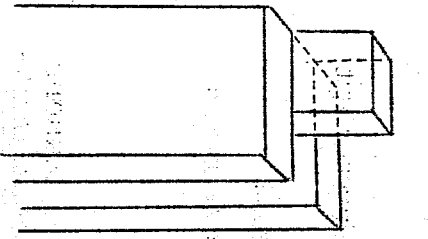
ÖVERSLAG



TROSKELSSTOCK



*Denne gåt var den mest
vanl.
skruvete
høygør og
paa samme*



NÅGRA EXEMPEL PÅ HUR GÅTEN INTAPPAS UPPTILL I ÖVERSLAGET

Årendeldstaden i huset
var i regel förlagd till byggnads-
ens mittsal!

Eldstadsrummet låg i var-
dagsstugan. Eldstaden på den
andra sidan väggen var kom-
municerad med den fristruanda!
Det fanns dörr emellan var-
dagsstugan och köket, mellan
eldstaden och husets bakre
långväg. Vardagsstugan var i
samma bredd som husets

I vistessocknen var Jönnes
på Åbyggst i Bredaryd, som
murade vilken var en mycket
duktig arbetare! Han var den
ende i den trakt som var
så driftig!

Järvaland
Västbo lsd.
Skullerups sn.

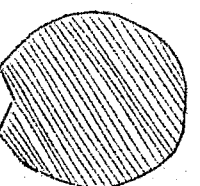
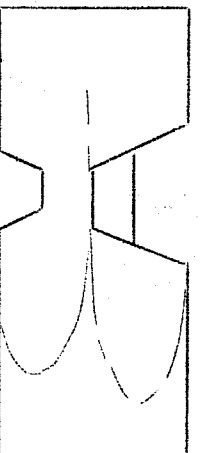
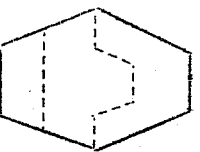
Frågelistor för
Atlas över Svensk folkkultur

Etnologiska avdelningen

SEKTION II: Byggnadsformer och detaljer

Lista 8. DUBBELKATTSKNUT

1. A-B. Ortsbestämningar.
- 2: A-B. Personbestämningar.
3. A
Förekommo knutar med ett slags tröskel, en s.k. beta, längs mitten i övre knuthaketets botten, medan underhaket var smalare och svarade mot denna beta i underliggande stock (så kallad dubbelkattsknut)? Fanns något särskilt namn på denna knuttyp (bild)? *Nej*
- B.
I vad för slags hus: boningshus, uppvärmt eller ouppvärt uthus, och i så fall vilken art och typ?
- C.
Voro knuthaketets väggar sneda eller lodräta (bilder)?
Hade knutskallarna rund, oval, sexkantig eller fyrkantig ändform? *Fyrkantig ändform*
4. A.
Förekommo i samma hus knutar med sneda eller lodräta väggar i haket, och i så fall i samma eller olika delar av byggnaden? *Nej*
- B.
Var den beskrivna typen vanlig, mindre vanlig eller sällsynt?
- C.
Vilka andra typer voro vanligare?
5. A.
B.
Avses perioden 1850-1900? *Ja!*
- C.
När byggdes huset? Kan det bestämmas genom t.ex. a) årtal, b) muntliga upplysningar, c) jämförelser? d) Vem byggde?
- D.
Fanns typen före 1850 eller någon annan då, och hur efter 1900? *Före och efter 1850 efter 1900*
6. A.
a) Meddelare och upptecknare i orten? b) Specialforskare?
- B.
Finnes huset kvar på sin ursprungliga plats?



a) Småland. b) Västbo c) Skultorp ~~af~~ (Söderby. nr 1 'bort')
Bil 1) a) Siten friskt ^{№. 718494} med en rännare sul. a)
Skiftesverksgråt sul. bilden. ~~Landman~~ ^{Tänget i}
~~Arbeten~~ ^{Arbeten} ~~Var~~ också infällda på samma sätt,
som i skiftesverksgråten. Jag har talat
med flera, vilka har samma uppfattning.
Som jag och min man har ansett
denna sak. Båda sul. p.c. har också
företagmit men ej så vanligt som
den andra typen. Det var en väldigt
stor jävulis med skottben och gräjer
läste man in sig gick det inte alls kom-
men ut för en rivigd. Jag har gått liest in
enig som kam där. Bören sitter i ryggen även
och är fullt tydlig utifrån inifrån tydlig.
Den gagnar ej rensen. I andra gårdar var
på den tiden stockisarna vanliga i liggande

Ställning.

N. 7184: 5.

Meddelare: Emma Ostlund³

Uppfattare: Edith Ostlund⁴
och specialföreläsare:

a) Tulland b) Väster c) Hulting (d) Eskilsting.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

No. 7184:6

fil. 2

Var timmermannen arbetade och timmerde
han en (sve) svede ^{rikt} all arbetad med.

Denna ritades i timret med. En rak linje
levr det då. Var timret något kva på, så ritade
någon en rak linje förklaringen tog bort
och den andra timmerarbetaren gjordes
in o. s. v. o. s. v. Jag sänder en skiss av
sveden eller sveden, vilken jag har i
min ägo som tillhört min far. Sveden
har användes också då man lade
in golo.

a) Småland b) Västernorrland ^{№ 7184:7} c) Kullerås d) Östergötland

Magnus Andersson som man kallade

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

'Kungen' eller min farfars far gav

1/8 utl. Kungälden ^{Östergötland} till sin äldste
son Anders Magnusson född 1804

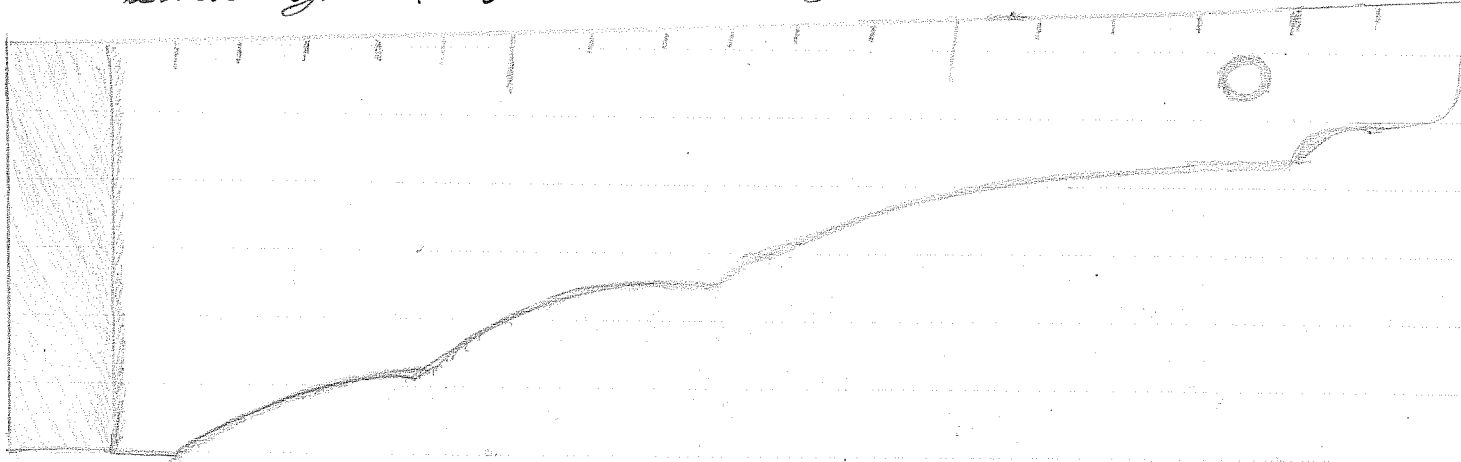
3/16 utl. ^{Östergötland} Bolet till sin andre son
Per Anders Magnusson f. 1807, samt

3/16 utl. ^{Östergötland} Kungälden till sin dotter

Kajsa Magnusdotter f. 1811, Bårdarna

var g. lika stora men dessa ara jäm-
kades ut med pengar. Magnus Anders-
sons hustru hette Katarina och
var född på Bolet.

Besta är en aln och vinkel som min
fars morfar begagnade när han snickade
Johannes Jönsson, Väster Kullarp. Den är av ek
och är säkerligen gjord i slutet av 1700-talet av
kann björk! Den är nu i Örgryte kyrka!



LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESMUSEUM

M. 7184:9

LANDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

(Järn från försingen)
Nilses mss!

